

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 Oslo

Deres ref
2026/5513

Vår ref
26/1901

Dato
24. april 2026

Representantforslag 239 S (2025–2026) om å løse realfagskrisen

Jeg viser til brev fra Utdannings- og forskningskomiteen datert 10. april 2026, der det bes om min og forsknings- og høyere utdanningsministerens uttalelse til representantforslag 239 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Monica Molvær, Ola Svenneby, Amalie Gunnufsen, Mathias Willassen Hanssen og Mathilde Tybring-Gjedde. Representantene fremmer en rekke forslag med ønske om å styrke realfagenes posisjon i hele utdanningsløpet. Forslagene spenner over et bredt spekter av temaer, samtidig som flere forslag bør sees i sammenheng. Jeg vil derfor kommentere forslagene tematisk. Svaret er utarbeidet i samråd med forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Innledningsvis vil jeg understreke at jeg deler forslagsstillernes ambisjon om at barn og unge får både større interesse og bedre kompetanse i realfag, noe som får betydning for videre valg i videregående opplæring, høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning.

Strategi for realfag og teknologi

Regjeringen kunngjorde tidligere i april at den skal utvikle en strategi for realfag og teknologi, slik også representantene foreslår i forslag 1. Strategien skal være ferdig i løpet av 2027. En realfags- og teknologistrategi for Norge skal se på tiltak i hele utdanningsløpet for å bidra til å styrke realfaglig og teknologisk interesse og kompetanse. Regjeringen har allerede tatt tak i fallende realfagsresultater i grunnskolen og sviktende rekruttering til realfagene i videregående opplæring, en utvikling som har pågått over tid. Strategiarbeidet som nå starter, er et uttrykk for at regjeringen også fremover vil ha en tydelig og helhetlig nasjonal satsning på realfag og teknologi. Enkelte av temaene forslagsstillerne løfter, er vurderinger som vil inngå i strategiarbeidet. På den bakgrunn er det viktig å ha handlingsrom til å vurdere tiltak i sammenheng, snarere enn å ta stilling til enkelttiltak på nåværende tidspunkt.

Kunnskapsdepartementet har allerede satt i gang flere prosesser for å få mer informasjon som er relevant for regjeringens realfags- og teknologistrategi. Vi har bestilt et oppdatert kunnskapsgrunnlag om rekruttering til realfag og en evaluering av realfagspoengene. Denne vil foreligge i august, og i lys av dette og i forbindelse med strategiarbeidet, vil vi gjøre en vurdering av realfagspoengene i videregående opplæring, slik forslag 20 omhandler. Videre er vi i ferd med å bestille flere analyser fra forskere ved Universitetet i Oslo som har sett på forskjeller i vanskelighetsgrad mellom fag i videregående opplæring. I tillegg arbeider Kunnskapscenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger med en kunnskapsoppsummering om forskning på matematikkdiridaktikk. Det er altså et stort kunnskapsgrunnlag som vil ligge til grunn for arbeidet med realfags- og teknologistrategien. I arbeidet vil vi vurdere hvorvidt en egen realfagskommisjon (forslag 2), etter modell fra regjeringens lesekommissjon, er hensiktsmessig, eller om andre virkemidler er bedre for å oppnå forsterket hjelp til god undervisning i realfag.

Læreplanverket i skolen

Representantene foreslår å endre læreplanene i matematikk og naturfag, slik at det er tydeligere kunnskapsmål og progresjon i fagene (forslag 3). Fagfornyelsen og utviklingen av læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) ble satt i gang på bakgrunn av evalueringer som viste at Kunnskapsløftet (LK06) var for omfattende og dårlig tilpasset dybdelæring. Videre var det lite sammenheng mellom de ulike delene av læreplanverket og behov for mer relevante læreplaner som kunne stå seg over tid. Læreplanene i fag har kjerneelementer som beskriver det viktigste innholdet i faget, og som avgrenser og gir innhold til kompetansemålene. Med LK20 ble læreplanen i matematikk endret til å ha kompetansemål på hvert trinn fra og med 2. trinn, for å styrke progresjon og detaljeringsgrad. I naturfag er naturvitenskapelige metoder og tenkemåter mer vektlagt enn før og elevene skal være ute i naturen og lære gjennom lek, utforskning og praktisk tilnærming.

En omfattende følgeevaluering av LK20 er nå fullført, og tidligere i år ble sluttrapportene publisert. Evalueringen utgjør et godt kunnskapsgrunnlag, og viser både styrker og utfordringer ved dagens læreplanverk. Jeg er opptatt av at vi har god forvaltning av læreplanene i norsk skole, og at vi gjør justeringer når kunnskapsgrunnlaget tilsier det. Vi er derfor allerede i gang med å endre læreplanene i matematikk i grunnskolen og videregående opplæring. I forslaget til justert læreplan i matematikk for 1.–10. trinn, som nå har vært på høring, er innholdet i kompetansemålene tydeliggjort med klarere faglige avgrensninger. Regning som grunnleggende ferdighet er løftet mer fram i læreplanen og er nå beskrevet på de ulike hovedtrinnene for å gi økt alderstilpasset relevans og styrket progresjon. Videre foreslås det nå bruk av veiledende forklaringstekster til kompetansemålene i matematikk. Disse strukturelle endringene er spesifikt adressert i høringssspørsmålene og vil gi oss innsikt i om dette oppleves som egnede grep, som kan ha overføringsverdi til andre fag og ferdigheter. Målet er at den justerte læreplanen i matematikk for 1.–10. trinn skal tre i kraft fra skoleåret 2026/2027. Videre skal S-matematikk i videregående erstattes av to nye matematikkfag som skal gjøre det lettere å fordype seg i matematikk, og læreplanene i disse fagene er nå på høring.

Diskusjonen om mer konkret kunnskapsinnhold i læreplaner må ses i sammenheng med valg av læreplanmodell og dermed en mer langsiktig læreplanutvikling. Jeg viser imidlertid til at jeg allerede har satt i gang et arbeid med å utvikle innholdslistene i noen utvalgte fag, og jeg vil vurdere om det er behov for dette også i flere fag, inkludert naturfag.

Forslagsstillerne viser til at det er nødvendig å tenke nytt om organisering av opplæringen. Regjeringen har gjennom *Plan for Norge* allerede varslet at vi vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnskolen og videregående opplæring og omfanget av hvert enkelt fag, noe som også kan få betydning for læreplanene. På oppdrag fra regjeringen jobber Utdanningsdirektoratet med alternative modeller til hvordan strukturen og innholdet i skolehverdagen på 1.–2. trinn best kan organiseres. Et sentralt mål med arbeidet er å legge til rette for særlig tett oppfølging av elevenes lese-, skrive- og regneferdigheter og legge til rette for mer smågruppeundervisning. I denne sammenheng vil jeg også peke på at kunnskap fra fagfelt som representantene trekker frem (forslag 4), inngår som en viktig del av bakteppet for oppdraget.

Kartleggingsprøver

Representantene foreslår i forslag 5 at det skal være kartleggingsprøver i regning på 1., 2.- og 3. trinn. Fra 2021 gjennomføres kartleggingsprøve i regning på 1. og 3. trinn, hvor det er opp til lokal skolemyndighet eller skolen selv om kartleggingsprøven på 1. trinn skal gjennomføres. I tråd med anbefalingen fra Kvalitetsutviklingsutvalget, har regjeringen besluttet å erstatte de digitale kartleggingsprøvene på 1. trinn med mer fleksible verktøy. Dagens kartleggingsprøver gir bare relevant informasjon om rundt 20 prosent av elevene, selv om alle elevene må gjennomgå de samme prøvene. Det er også slik at prøvene på 1. trinn kartlegger ferdigheter som elevene etter læreplanen først skal ha etter 2. trinn, noe jeg mener er problematisk. Kartleggingsprøver bør i større grad enn i dag støtte lærerens faglig-pedagogiske arbeid, og også hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte til den tidlige regneopplæringen. Utdanningsdirektoratet arbeider nå med hvordan kartleggingsprøvene kan forbedres. Dagens kartleggingsprøver skal ikke avvikles før nye verktøy for kartlegging er på plass. Til verktøyene skal det følge med gode veiledninger som bygger opp rundt intensjonene i læreplanverket.

I Meld. St. 34 (2023–2024), varslet regjeringen at den blant annet vil utvikle nye prøver med et læringsstøttende formål. Som jeg meddelte i mitt skriftlige svar på representantforslag 240 S (2025–2026), inngår det i oppdraget til Utdanningsdirektoratet om å utvikle læringsstøttende prøver, å vurdere om løsningen også kan fylle funksjonen til dagens kartleggingsprøver på 3. trinn. God kartlegging av elevenes ferdigheter er avgjørende for å sikre tidlig innsats, tilpasset opplæring og intensiv opplæring. Nye læringsstøttende prøver kan gi rikere informasjon om læring enn i dag, og slik hjelpe lærerne med å følge opp elever som trenger ekstra støtte i lesing og regning.

Eksamen

En rettferdig og pålitelig eksamen er avgjørende for tilliten til hvordan elevene blir vurdert etter endt opplæring. I forslag 15 tar representantene til orde for å endre eksamen i matematikk. Læreplanene i fagene er utgangspunktet for opplæringen og for utformingen av eksamen. Eksamen i matematikk er todelt, der kun bruk av skrivesaker og linjal er tillatt på del 1. På del 2 skal kandidatene bruke hensiktsmessige hjelpemidler og digitale verktøy for å løse oppgavene – eksempelvis regneark, programmeringsverktøy, graftegner og geometriprogram. Fra og med denne våren endres tidsfordelingen mellom del 1 og del 2 på eksamen i mange matematikkfag i både grunnskole og videregående opplæring, slik at en større del av eksamen skjer uten hjelpemidler. På eksamen i matematikk på 10. trinn skal del 1 nå leveres innen 2 timer etter eksamensstart, mot tidligere 1 time. I en rekke matematikkfag i videregående opplæring skal del 1 nå leveres etter 3 timer, mot tidligere 2 timer. Endringene vil ivareta en god prøving av elevenes kompetanse uten hjelpemidler, samtidig får de får mulighet til å vise sin kompetanse ved bruk av hjelpemidler.

Hva angår eksamen i matematikk på 10. trinn, kan en justert læreplan i matematikk for grunnskolen også ha implikasjoner for innholdet i eksamen i faget. I forbindelse med fastsettelse av ny læreplan, vil Utdanningsdirektoratet gi informasjon om konsekvenser for eksamen i matematikk. Jeg vil også bemerke at Utdanningsdirektoratet i fjor fikk et større oppdrag om å om å gå gjennom eksamen i videregående opplæring. Målet med oppdraget er en bred gjennomgang av eksamensordningene for å gi sikrere, mindre komplekse og mer bærekraftige eksamensordninger og eksamensformer som gir elevene god mulighet til å vise hva de har lært i faget. Jeg viser for øvrig til mitt skriftlige svar på representantforslag 241 S (2025–2026), der jeg beskriver hvordan det de siste årene har blitt gjort konkrete endringer i læreplanene med å fjerne forberedelsesdelen på sentralt gitt skriftlig eksamen, hvordan hjelpemiddelordningen er betraktelig strammet inn, og hvordan en sikker nettleser til bruk under eksamen gradvis tas i bruk.

Forventninger til de nasjonale sentrene og læringsressurser i matematikk

De nasjonale sentrene er forskningssentre som skal utvikle, samle og spre informasjon og kunnskap, og følge opp utdanningspolitikken i skolen innenfor sine fagområder. Slik har de en rolle som brobyggere mellom forskning og praksis som bidrar til å utvikle kvaliteten på opplæringen i grunnskole og videregående opplæring. Forslag 17 angår styringen av sentrene, og forslagsstillerne mener det bør defineres tydelige og målbare forventninger til de nasjonale sentrene. Jeg vil begynne med å understreke at sentrene er tilknyttet ulike universiteter og høyskoler, og det er gjennom tildelingsbrevene til disse institusjonene at Kunnskapsdepartementet varsler sine forventninger og prioriteringer til sentrene. Regjeringen har over tid prioritert realfag ved å øke bevilgningene både til Matematikksenteret ved NTNU, Naturfagsenteret ved UiO og Nasjonalt senter for realfagsrekruttering ved NTNU.

Som eksempler på viktige tiltak vil jeg vise til Nasjonalt senter for realfagsrekruttering sitt prosjekt ENT3R, et rekrutteringstiltak for å motivere elever til å velge realfag. NTNU er i 2026 tildelt 5 millioner kroner for å styrke prosjektet for å øke rekruttering til MNT-fag, en føring gitt

i vedlegg til tildelingsbrevet for 2026. Videre vil jeg trekke frem at Matematikksenteret gjennom tildelingsbrevet for 2025 til samme underliggende virksomhet fikk til sammen 20 millioner kroner ekstra, med føringer om at dette blant annet skulle gå til utvikling av støtteressurser og verktøy i matematikk som lærerne kan bruke for å utvikle egen undervisning i tråd med LK20, og bygge et nettverk for matematikklærere. Som en oppfølging av dette har senteret for eksempel etablert Matematikkløftet, et toårig kompetanseutviklingsprogram for lærere og skoleledere. Programmet har fått gode tilbakemeldinger. Matematikksenteret har også utviklet en rekke ressurser til bruk i opplæringen i matematikk. Dette er digitale ressurser og støttemateriell både rettet mot lærerens undervisning og ressurser som kan være til nytte for både elever og foresatte i arbeid med matematikk – slik representantene etterlyser i forslag 6. De nasjonale sentrene har lærerutdanningene, skole- og barnehageeiere, ledere og ansatte i skolen, barnehagen og PP-tjenesten som målgrupper. Foreldre er altså i utgangspunktet ikke blant sentrenes målgruppe, og jeg vil advare mot å pålegge nasjonale sentra å lage ressurser for foreldre. Det vil kunne gi et uheldig signal om at vi forventer at foreldre skal ha tilstrekkelig matematikkunnskaper til å hjelpe barna sine med matematikkleser. Det er læreren som planlegger og gjennomfører opplæringen, og det er læreren som må påse at leksene som eventuelt gis er av en slik art at elevene har mulighet til å gjennomføre dem uten hjelp fra foreldre. Det vi derimot vet er at hvis foreldre snakker positivt om skolen, oppmuntrer og hjelper til å sette av tid til skolearbeid og skaper en trygg ramme hjemme, kan det ha en god effekt på elevenes læringsresultater. Både Utdanningsdirektoratet og læringsmiljøsentret har allerede ressurser om hjem-skole-samarbeid som omtaler dette.

Talentsentre og andre arenaer og tilbud som kan øke elevenes interesse i realfag

Regjeringen ønsker at alle elever skal få undervisning som inspirerer til læring i realfagene, og talentsenterordningen er et godt tilbud som elever og skoler kan benytte seg av. I forslag 8 ber representantene om at det opprettes talentsenter i realfag på hvert vitensenter i Norge. Det er i dag 13 regionale vitensenter spredte over hele landet hvor seks av dem har egne talentsentre i realfag. Talentsenterordningen er spesielt tilrettelagt for å vekke elevenes nysgjerrighet for realfag og gi faglige utfordringer på en praktisk og variert måte. For at kompetansen ved disse talentsentrene skal nå ut til flere skoler, styrket regjeringen talentsentrene med 5 millioner kroner i 2025, noe som er videreført i 2026. Dette gjør at alle talentsentrene kan tilby kurs til lærerne og reise ut til skoler for å støtte lærerne med å lage gode og inspirerende undervisningsopplegg i realfagene.

Forslag 10 omhandler andre tilbud som kan øke elevenes interesse i realfag. Jeg vil understreke at den aller viktigste opplæringen i realfagene skjer i skolen. I Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole*, som ble lagt frem for Stortinget høsten 2024, beskriver regjeringen arbeidet med å utvikle en mer praktisk skole hvor elevene lærer mer, blir mer motivert og trives bedre. Å gjøre realfagsundervisningen mer praktisk, variert og relevant for elevene skal bidra til å styrke utviklingen av grunnleggende ferdigheter, blant annet ved å skape bedre sammenheng mellom teori og praksis. Regjeringen er i full gang med å følge opp meldingen, som inneholder flere tiltak for å understøtte en praktisk og variert opplæring – også innenfor realfagene. Et hovedgrep i meldingen er å opprette et nasjonalt program for

mer praktisk læring, som blant annet består av tilskudds- og rentekompensasjonsordning for utstyr og læringsarenaer.

Flere av organisasjonene forslagsstillerne viser til, får allerede i dag støtte gjennom ordningen med grunntilskudd. Formålet med ordningen er å gi organisasjonene stabile og langsiktige rammevilkår slik at de kan bidra til utviklingen av grunnopplæringen over tid. Ordningen er søknadsbasert, noe som skal sikre likbehandling og etterprøvbarhet blant de mange frivillige organisasjonene som har aktiviteter rettet mot eller i tilknytning til grunnskole og videregående opplæring.

Nivådeling

Det følger av opplæringsloven at opplæringen skal tilpasses elevene slik at de får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av forutsetninger. Skolen må ta høyde for at elevene har ulike evner, potensial, forutsetninger og behov. Forslag 7 angår endring av opplæringsloven for å øke bruken av fleksibel nivådeling. Av læreplanverket fremgår det at tilpasset opplæring i størst mulig grad skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Skolene og lærerne har samtidig et stort handlingsrom til å tilpasse opplæringen, og det fremgår av opplæringsloven at elevene kan deles inn i grupper etter faglige nivå i særskilte og avgrensede deler av opplæringen, dersom det er nødvendig for at en eller flere av elevene skal få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette er en av mange måter lærere kan velge å organisere undervisningen på, og som brukes i skolen. Vurderingen av når det er hensiktsmessig og nødvendig å benytte nivådeling må ta utgangspunkt i faglig-pedagogisk kunnskap og erfaring. Samtidig vil jeg bemerke at forskning på bruk av varig nivådeling i skolen synes å vise at det bidrar lite eller ingenting til at elever anstrenger seg mer for å bedre sine prestasjoner, og i tillegg kan nivådeling virke negativt både skolefaglig og sosialt. Jeg mener at skolene har det nødvendige handlingsrommet for å gi elever tilpasset og tilrettelagt opplæring, og mener vi bør være forsiktige med å pålegge skolene å bruke nivådeling der forskning eller skolene selv ikke mener det er hensiktsmessig eller til elevenes beste.

Intensiv opplæring

Læreplanene og fag- og timefordelingen gir skolene stor frihet til å legge opp undervisningen etter lokale ønsker og behov, og det er handlingsrom i regelverket til å tilrettelegge for intensiv opplæring i regning i overgangene mellom småtrinnet, ungdomstrinnet og videregående skole (forslag 9). Opplæringsloven oppstiller også flere generelle plikter for kommunene og skolene som skal sikre at elever får tilfredsstillende utbytte av opplæringen og for å fange opp de som står i fare for å ikke ha forventet faglig progresjon.

Kommunene og fylkeskommunene skal sørge for at opplæringen er tilpasset den enkelte elev og dens individuelle forutsetninger. Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene, og dersom det er tvil om at en elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal det settes inn egnede og nødvendige tiltak, herunder vurdere behov for individuell tilrettelegging. Denne plikten gjelder gjennom hele grunnskolen og i den videregående opplæringen. På 1.–4. trinn skal kommunen også sørge for at elever som står i fare for å ikke ha forventet

progresjon i lesing, skriving eller regning, raskt får intensiv opplæring. Ved fastsetting av ny opplæringslov ble det vurdert om denne plikten skulle utvides til å gjelde for alle trinn, men det ble understreket at innsatsen de første årene av skoleløpet har en særskilt verdi, da det er her grunnlaget for den videre læringen blir lagt.

Jeg vil også peke på at tilpasset opplæring, inkludert intensiv opplæring, heller ikke er eneste tiltak for å sikre tidlig innsats rettet mot elever som trenger det, men må ses i sammenheng med de andre reglene i opplæringsloven som skal sikre at barn som trenger det blir fulgt opp, for eksempel plikten til å følge opp fravær. I tillegg fikk fylkeskommunene, i samarbeid med kommunene, en plikt i den nye opplæringsloven til å sørge for at elevene får en trygg og god overgang fra grunnskolen til den videregående opplæringen. Fylkeskommunen skal også ha et opplæringstilbud for de som har rett til videregående opplæring, men som mangler språklige eller faglige forutsetninger for å delta i eller gjennomføre slik opplæring. Totalt sett har kommunene og fylkeskommunene en rekke plikter, men også handlingsrom, til å sikre at de som trenger ekstra fokus på regning, både i overganger og ellers i skoleløpet, får dette. Utførlige nye plikter knyttet til konkrete enkelttilbud vil øke detaljeringsgraden i styringen av sektoren, og vil kunne binde opp ressurser eller motvirke gode og tilpassede lokale løsninger. Dette bør vi være forsiktige med. Det må også antas at en plikt i tråd med forslaget vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser, noe som ikke er utredet.

Rekruttering av realfagslærere

Vi må sørge for å ha kvalifiserte lærere på alle skoler, i alle fag. Forslag 13 angår nye virkemidler for å rekruttere flere studenter til å bli og jobbe som realfagslærere. Når det gjelder tilgang på realfagslærere varierer dette rundt om i landet. Enkelte steder trenger vi flere realfagslærere, andre steder er behovet godt dekket. For de videregående skolene er det et fåtall som har rekrutteringsutfordringer innen realfag. For å få flere studenter til lærerutdanningene, og at flere lærere skal bli i yrket, har regjeringen sammen med de mest sentrale partene i utdanningssektorene utarbeidet en rekrutteringsstrategi. Vi har skapt flere veier inn i læreryrket og sørget for at enkelte grupper ansatte i skolen kan få stipend for å ta en lærerutdanning. Vi har eksempelvis lagt til rette for å øke rekruttering til læreryrket gjennom praktisk-pedagogisk utdanning (PPU).

Hva angår gjeldssletteordninger, har Lånekassen i dag en rekke ordninger for sletting av studiegjeld. Blant annet eksisterer det allerede en egen gjeldssletteordning for kvalifiserte lærere med spesialisering i realfag. Ordningen ble innført i 2009 og gir alle som har fullført visse lærerutdanninger, herunder lærerutdanning med spesialisering i realfag, gjeldssletting på inntil 50 000 kroner. Lekve-utvalget om de norske utdanningsstøtteordningene skal frem mot juni 2027 arbeide med å utforme en NOU som gir oss kunnskap om hvordan Lånekassens ordninger for tildeling av støtte, og for tilbakebetaling, slik som gjeldssletteordningene, bør utformes i tiden fremover.

Forslag 14 tar for seg ordninger der personer fra arbeidslivet kan rekrutteres inn til undervisning i skolen. Det viktige er at elever får praktisk og variert undervisning av gode lærere. Det kan gjerne være i kontakt med arbeidslivet, sånn som ordningen STEM i

arbeidslivet hos nasjonalt senter for realfagsrekruttering legger til rette for. Teach First var et initiativ fra privat-kommunalt hold, som heller ikke Solberg-regjeringen prioriterte å støtte i sin tid. Lektor 2-ordningen hadde sine fordeler, men viste også at mye tid og ressurser kunne gå til administrasjon og planlegging. Ressurser for å samarbeide med arbeidslivet i realfagsundervisning er fortsatt tilgjengelig på Naturfagscenterets side, slik at de skolene som ønsker kan dra nytte av disse.

Lærerutdanning

Forslagsstillerne ønsker at kognitiv psykologisk forskning og nevrovitenskap i større grad skal løftes også i lærerutdanningene, jf. forslag 4. Alle studenter i lærerutdanning skal ha pedagogikk og elevkunnskap. Universiteter og høyskoler bestemmer selv læreinnholdet i fagene, men det skal bygge på opplæringsloven og læreplanverket. Departementet jobber nå med å gjøre styringen av lærerutdanningene mer overordnet slik at institusjonene får større frihet til å utforme utdanningene på en måte som styrker kvaliteten, innenfor tydelige rammer for felles læringsmål. Noen institusjoner tilbyr allerede grunnskolelærerutdanning med vekt på realfag.

Overgangen til femårig masterutdanning for grunnskolelærere fra 2017 har ført til en økning i studentenes kompetanse i blant annet matematikk. De som velger masterforydypning i realfag, får mellom 150 og 180 studiepoeng forydypning i faget. Statistikk i Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) viser at det produseres flere studiepoeng i realfag i lærerutdanning nå, enn for 10 år siden.

Videreutdanning og karriereveier for lærere

I perioden 2017–2025 har nesten 11 000 lærere fått tilbud om videreutdanning i matematikk og nesten 1 700 lærere i naturfag. Tall fra Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) viser at andelen lærere som underviser i matematikk uten faglig forydypning har sunket betraktelig de siste 10 årene. Det ligger ikke tilsvarende tall i GSI for lærere som underviser i naturfag.

Forslag 11 tar for seg øremerking og økt finansiering av videreutdanning av lærere i matematikk, naturfag og andre realfag. Hittil har alle søkere til videreutdanning i matematikk, norsk og engelsk som har fått godkjent søknaden sin av skoleeier, fått godkjent søknaden av Utdanningsdirektoratet. I 2026 innføres et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling hvor kompetansetiltakene i større grad skal kunne tilpasses lokale kompetansebehov. I 2026 bruker regjeringen nærmere 2,8 milliarder kroner på kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole, hvorav i underkant av 980 millioner kroner er øremerket tilskudd til videreutdanning for ansatte i grunnopplæringen. I ny videreutdanningsordning er det skoleeier som skal vurdere hvor mange, hvem og innenfor hvilke fagområder ansatte skal få videreutdanning, herunder hvor mange som skal få videreutdanning i matematikk, naturfag og andre realfag.

Forslag 12 omhandler egne karriereveier for lærere innen realfag. Spesialiserte roller og funksjoner (tidligere kalt lærerspesialist) kan være et viktig bidrag i å styrke kvalitetsarbeidet og det profesjonelle læringsfellesskapet innenfor et fag og arbeidsområde i skolen. Det er

også viktig for å kunne gi lærere utviklingsmuligheter og ulike karriereveier. I arbeidet med å utvikle det helhetlige systemet har Kunnskapsdepartementet jobbet sammen med partene om å utvikle veiledende rammer for spesialiserte funksjoner og roller, men har foreløpig ikke kommet fram til noe alle kan stille seg bak. Mange av problemstillingene i arbeidet hører hjemme hos partene, og det er derfor en forutsetning at arbeidet er partsforankret.

Tilbud i videregående opplæring

Forslagsstillerne foreslår å vurdere en egen støtteordning for fylkeskommuner og videregående skoler som mangler elevgrunnlag for å tilby avanserte realfaglige programfag (forslag 18). Det er imidlertid skoleeiers og skolens ansvar å dimensjonere fagtilbudet ved skolene. Vi er nå inne i en tid med fallende elevtall, særlig i distriktene. Fallende elevtall kan føre til reduksjon av bredden i fagtilbudet over tid. Jeg er selvsagt opptatt av at elevene skal ha muligheten til å velge realfag også fremover, og det tror jeg også skoleeierne våre er opptatt av å legge til rette for.

Alternative opptaksveier til STEM-fagene

Forslag 16 angår videreutvikling og styrket satsing på alternative opptaksveier til STEM-fag i høyere utdanning. I opptaksforskriften er det lagt til rette for at institusjonene som ønsker det kan tilby alternative opptaksveier i ingeniørutdanningene. De aller fleste universiteter og høyskoler med ingeniørutdanning tilbyr både TRES (tresemesterordningen) og Y-veien, samt forkurs og/eller realfagskurs. Omfanget av tilbud varierer mellom år og mellom ulike studieretninger i ingeniørutdanningen.

En arbeidsgruppe i UHR-MNT (Universitets- og høyskolerådet – Matematikk, naturvitenskap og teknologi) framla høsten 2025 en rapport om alternative (forkurs, realfagskurs) og tilpassende ingeniørutdanninger (TRES, Y-veien). Arbeidsgruppen finner at i undersøkelsesperioden har mer enn hver tredje ingeniørstudent bakgrunn fra en av de fire opptaksveiene omtalt over. Rapporten har vært på høring. Slik Kunnskapsdepartementet forstår det, arbeider nå UHR-MNT videre med forslag til revisjonen av retningslinjene for alternative opptaksveier og tilpassede ingeniørutdanninger.

Tallene fra arbeidsgruppen viser at alternative opptaksveier er en viktig inngangsport til ingeniørutdanningene som alle institusjonene kjenner til og benytter, og utdanningsinstitusjonene er i prosess med å vurdere justeringer i sine felles retningslinjer. De enkelte utdanningsinstitusjonene må ut fra behov i arbeidsmarkedet i regionen, søkergrunnlag og eventuelle endringer i retningslinjer, vurdere videre satsingen på alternative opptaksveier.

KompetansePLUSS-ordningen og Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling (bransjeprogram)

Jeg viser til forslag 19, om å styrke KompetansePLUSS-ordningen og etablering av flere bransjeprogram. Kompetansepluss-ordningen skal bidra til å styrke voksnes grunnleggende ferdigheter i arbeidslivet, der regning er en sentral del av tilbudet. Prioriteringer innen

ordningen tar utgangspunktet i arbeidslivets behov, slik at opplæring rettes mot de områdene der kompetansegapene er størst.

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling er et samarbeid mellom staten og partene i arbeidslivet, der partene nominerer bransjer med særskilt kompetansebehov. Innenfor ordningens retningslinjer er det programområdestyrene som prioriterer kompetansebehov og målgrupper i utlysningene, slik at midlene treffer der behovene er størst. Ordningen er styrket med 45 millioner kroner siden 2025, og det er satt i gang en prosess med å nominere to nye bransjer for perioden 2027–2029.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur